

Novela zákona o střetu zájmů - 3. čtení

(sněmovní tisk. č. 956)

Poslanecká sněmovna bude ve středu **9. 6. 2021 hlasovat ve třetím čtení o novele zákona o střetu zájmů** a jednotlivých pozměňovacích návrzích (dále jen "PN"). S ohledem na požadavky nálezu ÚS a praktické problémy, které vzešly z absence potřebné novelizace, **doporučujeme novelu schválit.**

Dále doporučujeme schválit PN, které posilují vymahatelnost povinností vyplývajících ze zákona - navrhují vyšší sankce a efektivnější dohled nad přestupky, opravují nepřesnosti a sjednocují terminologii zákona o střetu zájmů se zákonem o evidenci skutečných majitelů.

Naopak výrazně **nedoporučujeme schválit PN poslance J. Valenty**, který navrhuje nekoncepční a nelogické zakotvení profesionálních novinářů mezi veřejné funkcionáře. **Níže jsou uvedena stanoviska Rekonstrukce státu k jednotlivým pozměňovacím návrhům.**

Doporučujeme schválit následující PN:

PN poslance P. Sadovského (SD 7204):

Oprava nesprávnosti odkazu a zpřesnění znění zákona.

PN poslance J. Michálka (SD 8143) – za poslance F. Navrkala:

Doplnění dalšího elektronického způsobů podání žádosti pro umožnění přístupu do registru.

PN poslance J. Michálka (SD 8144) – za poslance F. Navrkala:

Rozšíření definice veřejného funkcionáře o prezidenta republiky.

PN poslance J. Michálka (SD 8145) – za poslance F. Navrkala:

Zpřísnění možného trestu za přestupek pro veřejného funkcionáře, který je v rozporu se zákonem o střetu zájmů vlastníkem či provozovatelem médií.

PN poslance J. Michálka (SD 8146) – za poslance F. Navrkala:

Úprava definice podpisu žádosti pro umožnění přístupu do registru oznámení .

PN poslance J. Michálka (SD 8156):

Sjednocení terminologie v souladu se zákonem o evidenci skutečných majitelů; zpřesnění zákazu skutečného majitele účastnit se na veřejných zakázkách; rozšíření výjimky vlastnit či provozovat média pro politické strany; doplnění zákazu veřejného činitele obcházet zákaz vlastníctví či provozování médií převedením na osobu blízkou; zpřesnění a zakotvení nových pravomocí ÚDHPSH.

PN poslankyně V. Kovářové (SD 7910):

Povinnost evidenčního orgánu vymazat z registru údaje, které by byly v souladu se schválenou novelou nadbytečné.

Nedoporučujeme schválit **PN poslance J. Valenty (SD 8137):**

Rozšíření definice veřejných funkcionářů o "profesionální novináře ČT a ČRo".

Návrh je problematický zejména z následujících důvodů:

- Novelizace zákona o střetu zájmů nepředstavuje účelný ani vhodný způsob zajištění řádného plnění úkolů veřejnoprávních médií.
- Problematika ochrany veřejnoprávních médií před možným střetem zájmů „profesionálních novinářů“ tematicky nespadá do oblasti, kterou upravuje zákon o střetu zájmů.
- Podřízení „profesionálních novinářů“ oznamovací povinnosti podle zákona o střetu zájmů nepomůže zvýšit míru objektivitu zpravodajství a publicistiky veřejnoprávních médií.
- Právní řád nezná pojem „profesionální novinář“ (ostatně ani pojem „novinář“), a z návrhu tedy není jasné, na které osoby působící v Českém rozhlasu nebo České televizi by se zákon o střetu zájmů aplikoval.
- Střet zájmů v prostředí Českého rozhlasu a České televize je v současné době již upraven v zákoně o České televizi, v zákoně o Českém rozhlasu a v kodexech těchto veřejnoprávních médií.

Vyjádření expertů k PN poslance J. Valenty:

„Návrh odporuje konceptu právního státu, dle kterého mj. média, a to zejména a především veřejnoprávní, jsou institucionální nezávislou a nezastupitelnou pojistkou kontroly veřejné moci ze strany společnosti. Dále je návrh z pohledu dotčených novinářů v rozporu se svobodou projevu a svobodou informační, které jsou garantovány LZPS. Osobně návrh považuji doslova za šikanózní.“ (Eliška Wagnerová, bývalá ústavní soudkyně)

„Návrh na zavedení majetkových příznaků profesionálních novinářů ČT a ČRo nepovažuji za vážně míněnou iniciativu. Jde jen o symbolický nástroj proti ČT a ČRo. Je potřeba si uvědomit, že novináři nejsou veřejnými činiteli, o ničem nerozhodují, autoritativně nezasahují do práv a povinností lidí. Nemáme také státní média, ale nezávislá veřejnoprávní média. Je úplně absurdní, aby např. sportovní redaktor musel podávat majetkové příznání. To by snižovalo konkurenceschopnost ČT a ČRo a neobstálo by to v proporcionalitě zásahu do základních práv. Ostatně návrh ani nevyjasňuje, kdo to je profesionální novinář, v praxi byl tak stejně byl bezzubý.“ (Ondřej Preuss, ústavní právník PF UK)

„Novináři jsou sice veřejné osoby, nejde ale o funkcionáře v politickém či úředním slova smyslu, a to ani v případě médií veřejné služby, nerozhodují o veřejných financích. Všude ve světě a podle všech oborových norem má být novinář především nezávislý, a to i na vůli veřejnosti. Jakákoliv snaha omezit autonomii novinářů a novinářek v médiích veřejné služby je bezprecedentním zásahem do fundamentálních principů fungování oboru, nad kterým zůstává rozum stát komukoliv, kdo se v problematice orientuje. Návrh je navíc nefunkční i proto, že není jasné, co se vlastně z majetkového příznání má zjistit. Fakt, že novinář má nějaký majetek, ještě neukazuje na střet zájmů. Střet zájmů přitom může mít novinář i bez majetkových vztahů k některému subjektu.“ (Stanovisko mediální skupiny expertů Síť k ochraně demokracie: Kateřina Hruběšová - ředitelka Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky, Michal Klíma - předseda Českého národního výboru Mezinárodního tiskového institutu, Jan Motal - Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity)